



Salon kaupungin eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma

Päivitys vuodelle 2026

615/00.01.02.02/2026

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Toimintaympäristö ja sen muutokset	1
3 Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen	2
3.1 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako	2
3.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	3
3.3 Eläinlääkäripalvelut	3
3.4 Eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja laatutavoitteet.....	5
3.5 Vastaanottotilat	6
3.6 Eläinterveyskäynnit, terveydenhuoltokäynnit ja -sopimukset	7
4 Maksut	7
5 Tietojärjestelmät.....	8
6 Viestintä.....	9
7 Valvonnan toimeenpano.....	9
8 Eläinten terveyden valvonta.....	9
8.1 Eläintautivalmius	10
8.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset.....	10
8.3 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveysvalvonta.....	11
8.4 Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta	11
8.5 Muu eläintautivalvonta	12
9 Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta	12
10 Eläinten lääkitsemisen valvonta	12
11 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti	13
11.1 Sisämarkkinakauppa	13
11.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin	13

11.3 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus	13
12 Eläinten hyvinvoinnin valvonta	14
12.1 Epäilyyn perustuva tarkastus.....	15
12.2 Ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus	15
12.3 Eläinkuljetukset	16
12.4 Määräyksiin perustuvat selvitykset ja tutkimukset.....	16
13 Eläimistä saatavat sivutuotteet.....	16
13.1 Sivutuotteita käyttävät ja hävittävät toimijat	17
13.2 Sivutuotteiden hautaaminen	17
14 Ehdollisuuden valvonta	18
15 Eläinlääkintähuollon painopiste	18
16 Seuranta, arviointi ja raportointi.....	18
16.1 Kunnan suunnitelma.....	18
16.2 Viranomaisen pyytämät raportit ja tilastot.....	19
16.3 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi.....	19

Liite: Eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoitus

1 Johdanto

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) velvoittaa kuntia laatimaan valvontasuunnitelman eläinlääkintähuollon osalta. Suunnitelma on osa ympäristöterveydenhuollon suunnitelmaa. Kunnan laatimissa eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelmissa on huomioitava Ruokaviraston laatima valtakunnallinen eläinlääkintähuollon valvontaohjelma EHO 2026-2028.

Kunnan valvontasuunnitelman on katettava tiedot eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä sekä kunnan järjestämästä eläinlääkäripalvelusta alueella. Suunnitelmasta on käytävä ilmi tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotosta ja muista toimenpiteistä.

Eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään eläinlääkintähuoltolain lisäksi elintarvikelaissa (297/2021), eläintautilaissa (76/2021), eläinten hyvinvointilaissa (693/2023), sivutuotelaissa (517/2015), sekä eläinten lääkitsemisestä (387/2014), kuljetuksesta (1429/2006), tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (1069/2021) annetuissa laeissa.

2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Salon kaupungin rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, maaseutupalvelut ja ympäristöterveydenhuolto muodostavat yhdessä rakennus- ja ympäristövalvonnan palvelualueen, joka kuuluu elinvoimapalveluiden toimialaan. Rakennus- ja ympäristövalvonnan palvelualue toimii rakennus- ja ympäristölautakunnan alaisuudessa. Eläinlääkintähuolto on osa ympäristöterveydenhuoltoa. Salon kaupunki tuottaa ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen mukaisesti myös Someron kaupungin eläinlääkintähuollon palvelut.

Salon kaupungin asukasluku on noin 51 000 ja Someron noin 8 500. Alueen eläintilojen lukumäärä on vuosi vuodelta vähentynyt, mutta samaan aikaan voidaan kuitenkin havaita, että toimintaansa jatkavien tilojen eläinmäärä on ollut tasaisessa kasvussa. Tämä on näkynyt eläinlääkärin työnkuvan asteittaisena muuttumisena; yksittäisten akuuttien sairauksien hoito on muuttunut ennalta ehkäisevään, koko tilan tasolla tapahtuvaan terveydenhuoltoon. Tilastoissa tämä näkyy muun muassa siten, että tilakäyntien määrä on vähentynyt, mutta hoidettujen eläinten lukumäärä yhtä tilakäyntiä kohden on puolestaan lisääntynyt. Alueella on runsas tuotantoeläinkirjo ja myös hevosten määrä on suuri. Käyntitilastojen perusteella yhteistoiminta-alueen isoeläinkäynneistä n. 60 % kohdistuu somerolaisille tiloille. Pääasiallisina asiakkaina kaupungineläinlääkäreillä ovat kuitenkin pieneläimet, jotka muodostavat yli 80 % asiakaskäyntien kokonaismäärästä.

Virka-aikana sekä Salon Halikon toimipisteessä että Somerolla työskentelee kummassakin kaksi kaupungin praktikkoeläinlääkärinä yhteisvastaanotolla. Perniön eläinlääkärin toimipiste on kesästä 2024 ollut suljettu ja virka toistaiseksi jätetty täyttämättä. Pieneläinpäivystys järjestetään ostopalveluna. Isoeläinpäivystys hoidetaan yhteistyössä Liedon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen eläinlääkintähuollon kanssa.

Salon ja Someron alueella on saatavilla yksityisiä eläinlääkäripalveluita. Salon alueella on neljä yksityistä pieneläinklinikkaa, yksi hevosklinikka sekä lisäksi muutamia yksityisiä eläinlääkäripalveluja tarjoavia ammatinharjoittajia. Somerolla on yksi pieneläinklinikka. Lisäksi lähikunnissa on useita muitakin erikoiseläinlääkärin palveluita tarjoavia klinikoita sekä pieneläimille että hevosille. Selvityksen¹ perusteella alueella on tarjolla yksityissektorin järjestämiä kiireettömiä eläinlääkäripalveluita lemmikkieläimille, hevosille, naudoille, lampaille, vuohille ja sioille pää-

sääntöisesti arkisin klo 8 ja 19 välillä. Kiireellistä eläinlääkäriapua on yksityissektorilla tarjolla aukioloaikojen puitteissa vain mikäli vapaita potilasaikoja on jäljellä. Yksityissektorin mahdollisuudet ottaa vastaan Salon kaupungin lähettämiä kiireellisen leikkaustarpeen omaavia potilaita on selvityksen mukaan joko satunnainen tai mahdollisuutta ei ole ollenkaan. Potilaat voivat ohjautua myös toiseen suuntaan, jolloin yksityissektorilta on jouduttu ohjaamaan akuuttipotilaita kaupungineläinlääkäriin vastaanotoille.

Kriittisin kunnan lakisääteinen tehtävä on ympärivuorokautinen isoeläinpäivystys, jonka toimivuus edellyttää riittäviä eläinlääkäriresursseja. Muita laissa säädettäviä tehtäviä kunnaneläinlääkäreille ovat mm. valvontatehtävät ja eläintautivalmius. Riittävän eläinlääkintähenkilöstön saamiseksi ja henkilöstön ammatillisen osaamisen turvaamiseksi on tarpeen sisällyttää palveluvalikoimaan myös täydentäviä eläinlääkäripalveluita. Täydentävät palvelut hinnoitellaan markkinaperusteisesti.

¹Lähde: Salon kaupungin kysely Salon ja Someron alueen yksityisiä eläinlääkäripalveluita tuottaville vakiintuneille toimijoille, heinä-elokuu 2025.

3 Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

3.1 Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako

Eläinlääkintähuoltoon kuuluu viisi pääasiassa praktikkona toimivaa kaupungineläinlääkäriä, kaksi valvontaeläinlääkäriä sekä hygieenikkoeläinlääkäri. Yksi praktikkoeläinlääkäriin virka on jätetty täyttämättä kesästä 2024 asti. Ympäristöterveyspäällikkö toimii eläinlääkintähuollon esihenkilönä. Eläinlääkäripalveluiden ja eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin palvelutarpeen selvittämiseksi on tehty resurssitarpeen kartoitus suunnitelman liitteenä olevalla lomakkeella.

Eläinlääkintähuollon resursseja voidaan pitää normaalitilanteessa riittävinä ja sijaisten rekrytoinnissa on onnistuttu vaihtelevalla menestyksellä. Praktikkoeläinlääkäriin sijaisten käyttäminen pitemmissä poissaoloissa on välttämätöntä, jotta päivystykset pystytään hoitamaan niin, että virkaehtosopimuksen viikkolepomääräykset toteutuvat. Lisäksi sijaispäivystäjiä on käytetty täyttämättä jätetyn praktikon viran päivystysvuoroja varten.

Praktikkoeläinlääkärit toimivat tällä hetkellä kahdessa eri toimipisteessä: Somerolla ja Halikossa. Asiakkaat saavat vapaasti valita eläinlääkäriin, jonka palveluita he haluavat käyttää. Ajanvarausta ei ole keskitetty. Virka-aikaan praktikkoeläinlääkäreiden toimialueena ovat Salo ja Somero, päivystysaikana lisäksi Liedon yhteistoiminta-alueen kunnista Kemiönsaari, Sauvo ja Paimio. Pieneläinpäivystys on eriytetty ja siitä vastaa yksityinen palveluntarjoaja Papuvet oy Raisiossa. Päivystysaikana praktikkoeläinlääkärit vastaavat myös alueen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläintautivalmiudesta. Virka-aikana praktikot osallistuvat ajoittain viranomastehtävien hoitoon yhteistyössä valvontaeläinlääkärien kanssa.

Eläinlääkintähuollon esihenkilönä toimii ympäristöterveyspäällikkö ja hänen sijaisenaan toimii hygieenikkoeläinlääkäri. Hygieenikkoeläinlääkäri vastaa eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevien laitosten valvonnasta sekä eläinperäisen alkutuotannon valvonnasta. Lisäksi hygieenikolle kuuluvat eläinlääkintähuollon laatu- ja kehittämistyö. Valvontaeläinlääkärit vastaavat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta, eläimistä saatavien sivutuotteiden valvonnasta, sekä elävien eläinten ja muiden eläimistä saatavien tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkina-kauppaan, vientiin ja tuontiin liittyvästä valvonnasta. Eläintautiepidemiatilanteessa valvontaeläinlääkärit toimivat valmiuseläinlääkäreinä. Valvontaeläinlääkärien, ympäristöterveyspäälli-

kön ja hygieenikkoeläinlääkäriin työpisteet sijaitsevat Halikon virastotalolla yhdessä terveystalon kanssa. Ympäristöterveydenhuolto on samoissa tiloissa rakennus- ja ympäristövalvonnan kanssa, mikä helpottaa viranomaisyhteistyötä.

Vastaanottotilojen päivittäisestä siivouksesta vastaavat Salossa ravitsemus- ja puhtaanapito- palveluiden laitoshuoltajat (0,3 htv). Someron vastaanoton siivouksen hoitaa Someron kaupunki. Lisäksi eläinlääkintähuollolla on käytettävissä toimisto- ja it-tukipalvelut. Kaupungin palkkaamaa eläintenhoitajaa tai muuta potilastyössä ja välinehuollossa avustavaa vakituista henkilökuntaa ei ole, mutta harjoittelua suorittavia eläintenhoitajaopiskelijoita tai palkkatuki- työllistettyjä eläintenhoitajia tai eläinlääkäriin avustajia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vastaanotoilla. Työn aiheuttamaa kuormitusta eläinlääkäreillä pyritään helpottamaan ryhmätyönohjauksen mahdollistamisella ja työterveyshuollon tarjoamalla palveluilla.

3.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Työnantaja tukee eläinlääkäreiden ammatilliseen täydennyskoulutukseen osallistumista. Koulutuskustannuksia maksetaan eläinlääkintähuollon budjetin sallimissa rajoissa. Työnantajan maksaman koulutuksen lisäksi eläinlääkäri voi itse maksettuun oman alan koulutukseen saada palkallista virkavapaata. Tavoite on tarjota ammatillinen täydennyskoulutukseen osallistuminen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa. Tärkeimmät maksullisten koulutuspäivien järjestäjät ovat Fennovet Oy, Suomen Eläinlääkäripraktikot ry ja Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys ry.

Virkaeläinlääkäreille on tarjolla Ruokaviraston järjestämiä maksuttomia webinaareja ja koulutuspäiviä. Niissä käsitellään eri aihealueita, esim. elintarvikevalvontaan tai lääkitsemiseen liittyviä asioita, kuullaan lainsäädännön muutoksista, saadaan ajantasaista tietoa eläintautitilanteesta ja valmiussuunnitelmista. Eläinlääkäreiden koulutustarpeita käsitellään jokaisessa yksikköpalaverissa ja vuosittain pidettävissä kehityskeskusteluissa.

Vakituiseen eläinlääkäriin virkaan valitun on oltava koulutukseltaan eläinlääketieteen lisensiaatti tai muutoin Suomessa laillistettu eläinlääkäri. Henkilöstöä rekrytoitaessa kuvataan hakulomituksessa kelpoisuusvaatimusten lisäksi kyseiseen virkaan kuuluvien tehtävien pätevän hoidon edellyttämät mahdolliset muut vaatimukset. Valvontaa tekevällä eläinlääkärillä on esimerkiksi oltava riittävä hallintomenettelyjen tuntemus. Praktikkoeläinlääkäriin viransijaiseksi voidaan palkata myös praktiikkaoikeuden omaava eläinlääketieteen kandidaatti. Vakinaiseen tai määräaikaiseen virkaan valitun henkilön oikeudet harjoittaa eläinlääkäriin ammattia tarkistetaan tarvittaessa Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisteristä.

Praktikkoeläinlääkäreiden käyttöön on laadittu perehdytysopas, missä on eläinlääkäreille ja heidän sijaisilleen tarpeellisia käytännön toimintaohjeita, kuten keskeiset yhteystiedot, puhelimen käyttöopastus, laskutuskäytännöt ja päivystysohjeistusta. Lisäksi uusille viranhaltijoille ja sijaisille järjestetään henkilökohtaista perehdytystä.

3.3 Eläinlääkäripalvelut

Salon ympäristöterveydenhuolto järjestää eläinlääkintähuollon eri tehtävät yhtenä kokonaisuutena yhteistoiminta-alueellaan. Eläinlääkäripalveluiden järjestämisvastuun laajuus on määritelty eläinlääkintähuoltolain 8 §:n listauksen mukaiseksi. Järjestämisvastuu kattaa siten yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut ja ne ovat:

1. yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;

2. kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;
3. eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintauodeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;
4. rokotus;
5. loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;
6. suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;
7. sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;
8. lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettäville naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;
9. kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;
10. sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;
11. sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus;
12. perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa tarkoitettulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettämisen jatkohoitoon;
13. synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus;
14. eläimen lopetus.

Oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitämiseksi, riittävän alueellisen saatavuuden ja muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi täydentävinä toimenpiteinä järjestämisvastuun ulkopuolelta voidaan lisäksi järjestää:

1. Ultraäänikuvantamistutkimus tilanteissa, joissa sairaan eläimen asianmukainen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi sitä edellyttävät.
2. Leikkaushoito henkeä uhkaavissa hätätilanteissa (esim. mahalaukun kiertymä tai keisarinleikkaus koirille) sekä perustasoinen leikkaushoito myös muissa kuin henkeä uhkaavissa tilanteissa (esim. koiran sterilisaatioleikkaus).
3. Perustasoinen sairauden hoito myös muille kuin tuotantoeläimille.
4. Lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito myös muille kuin tuotantoeläimille.

Järjestämisvastuun laajuutta arvioidaan viiden vuoden välein tai tarpeen vaatiessa, mikäli yksityissektorilla tapahtuu merkittävä markkinatilanteen muutos eläinlääkintäpalveluiden tarjoamisessa.

Salon ympäristöterveydenhuolto on osa Turun kaupungin koordinoimaa pieneläinpäivystyksen hankintakilpailutusta, joka toteutettiin hankintalain mukaisena EU-kynnysarvon ylittävänä avoimena hankintamenettelynä syksyllä 2024. Hankintakilpailutuksen kohteena oli käyttöoikeussopimus kunnan järjestämisvastuulla olevista kiireellisistä pieneläinten päivystyspalveluista. Pieneläinpäivystyspalvelut tuotetaan seutuhankintana Turun kaupungin sekä Liedon, Raision, Salon ja Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueille.

3.4 Eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja laatutavoitteet

Someron ja Halikon vastaanotot ovat kahden kaupungineläinlääkärin yhteisvastaanottoja. Kaupungineläinlääkärit tekevät tarvittaessa hoito- ja valvontakäyntejä alueen tuotanto- ja isoeleäinten pitopaikkaan. Ajanvaraus on puhelimitse arkisin klo 8-9 eikä ajanvaraukselta ole keskitetty. Virka-aikana kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen kaikille kotieläimille hoidetaan itse muun potilastyön rinnalla. Päivystys alkaa arkena klo 16 ja jatkuu arkiaamuun klo 8. Alueella on keskitetty maksullinen päivystyspuhelinpalvelu erikseen pien- ja suureleäimiä koskeviin puheluihin. Tiedot päivystysaikaisesta toiminnasta ja puhelinnumeroista löytyvät Salon kaupungin verkkosivuilta ja eläinlääkäreiden puhelinvastaaajista.

Suureleäinpäivystys virka-ajan ulkopuolella on järjestetty yhteistyössä Liedon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kanssa. Päivystys koostuu kahdesta toiminta-alueesta, joissa kummassakin toimii yksi päivystäjä. Tarvittaessa alueiden päivystävät eläinlääkärit tekevät yhteistyötä, jotta palvelu voidaan tarjota asiakkaille riittävän nopeasti.

- Salon alue: Kemiönsaari, Paimio, Salo, Sauvo, Somero
- Liedon alue: Aura, Kaarina, Koski TL, Lieto, Loimaa, Marttila, Oripää, Parainen, Pöytyä, Turku

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman mukaan hyvänä palvelutasona väestötiheillä alueilla voidaan pitää peruseläinlääkäripalveluiden järjestämistä niin, että pääosa asiakkaista saa palvelun alle viidenkymmenen kilometrin etäisyydeltä. Salon ja Someron alueella eläinlääkäripalveluita on saatavilla tavoitteen mukaisesti, sillä suurin osa kaupunkilaisista asuu alle 35 km:n päässä kaupungineläinlääkärin vastaanotolta. Myös ei-kiireellinen sairaskäynti- tai vastaanottoaika järjestyy valtakunnallisen ohjelman tavoitteen mukaisesti yleensä viikon sisällä tilauksesta.

Päivystysaikana suurin osa kaupunkilaisista asuu alle sadan kilometrin päässä pieneläinpäivystysvastaanotolta, mikä täyttää valtakunnallisen ohjelman mukaiset tavoitteet. Salon kaupunki subventoi tuotantoeläinmatkoja käyntimaksujen ja kilometrikorvausten osalta ympärivuorokautisesti eläinlääkärin ajaman kokonaismatkan ylittäessä 50 kilometriä.

Pieneläinpäivystys hoidetaan yhteistyössä koko Varsinais-Suomen maakunnan alueella. Alueellinen sopimus pieneläinpäivystyksestä on PapuVet Oy:n kanssa. Pieneläinpäivystysvastaanotto sijaitsee Raisiossa kaupungineläinlääkärin tiloissa, osoitteessa Kappontie 4. Päivystysklinikalla on vaatimustenmukaiset laitteet ja hoitomahdollisuudet. PapuVet Oy hoitaa Turun, Liedon, Raision, Salon ja Uudenkaupungin pieneläinpäivystyksen vuosina 2025–2026. Sopimusta voidaan jatkaa toisella kahdella vuodella.

Asiakaspalautetta kaupungineläinlääkäripalveluista kerätään: vastaanottoaulassa oleva QR-koodi ohjaa sähköiseen kyselylomakkeeseen. Sähköpostitse ja puhelimitse tulevat reklamaatiot ohjataan ympäristöterveyspäällikölle, mikäli hoitanut eläinlääkäri ei pääse ratkaisuun asiakkaan kanssa. Jos asiakas antaa palautetta palvelusta tai hoidosta ja haluaa, että asiaa jatkokeskustellaan, esihenkilö pyytää palautteen antajaa ja palautetta saanutta eläinlääkärää kirjaamaan oman näkemyksensä tapahtumasta. Mikäli näkemykset poikkeavat toisistaan eikä asiaa saada sovittua, asiakkaalle kerrotaan jatkotoimenpidemahdollisuudet tapauksen mukaan. Näitä ovat kantelu Ruokavirastoon, valitus kuluttajariitalautakuntaan tai hoitovirheen kyseessä ollessa korvausvaatimus työnantajalle. Mikäli kyseessä on epäily hoitovirheestä, päätetään tapauskohtaisesti, milloin pyydetään lausunto eläinlääkärivahinkojen arviolautakunnalta. Eläinlääkintähuollolla on vastuuvakuutus.

Pieneläinpäivystyksen ostopalvelusopimuksen toimivuutta ja palvelun laatua seurataan. Pieneläinpäivystyspalvelujen tarjoajan välisessä sopimuksessa on sovittu toiminnan seurannasta, raportoinnista ja reklamaatioiden käsittelystä. Pieneläinpäivystyksen käytöstä toimitetaan kuntakohtaiset asiakastilastot kuukausitasolla eriteltyinä. Mukana olevien kuntien maksusuudet määräytyvät sekä asukasluvun että asiakaskäyntimäärien mukaan.

Päivystyksen eriyttämisellä on parannettu päivystysaikaista eläinlääkäripalvelua. Vaikka isoeläinpäivystysmatkojen pituudet ovat suuremman päivystysalueen myötä kasvaneet, on eriytettyllä päivystyksellä ollut positiivinen vaikutus myös eläinlääkäreiden jaksamiseen. Vastaavasti pieneläinpuolella palvelu on parantunut, koska yksityisen pieneläinklinikan varustelutaso on parempi.

Toimintaa ja palveluita kehitetään saatujen palautteiden ja valitusten pohjalta. Palautteet käsitellään eläinlääkäripalaverissa yhteisesti. Kirjalliset palautteet arkistoidaan. Salon kaupungin eläinlääkintähuollossa laatutyö aloitettiin valvonnan osalta syksyllä 2025 ja sitä pyritään laajentamaan koko eläinlääkintähuoltoon vuoden 2026 aikana.

3.5 Vastaanottotilat

Peruseläinlääkäripalveluita ja kiireellistä eläinlääkäriapua tarjotaan kahdesta palvelupisteestä; Halikossa osoitteessa Puistokuja 2 ja Somerolla osoitteessa Kiiruuntie 5 on kahden eläinlääkäriin yhteisvastaanotot. Vastaanotot soveltuvat tilojensa ja varustelunsa puolesta eläinlääkäripalvelujen tuottamiseen määritellyn palvelutason mukaisesti. Molemmilla vastaanotoilla on odotustilat, eläinlääkärien omat vastaanottohuoneet, leikkaussali, henkilökunnan sosiaalitilat, varastotilaa sekä mahdollisuus pestä ja kuivattaa pyykkiä. Someron vastaanotolla on lämmin autotalli, välinehuoltoa ja laboratoriotutkimuksia varten erillinen huone sekä lepotila, jossa on päivystäjän mahdollista majoittua. Halikon vastaanotolle ollaan kartoittamassa uusia toimitiloja ja muutto tapahtuu todennäköisesti vuoden 2026 aikana.

Lääkkeille on sekä kylmäsäilytys- että muuta säilytystilaa. Huumausaineiksi luokitettavat lääkkeet säilytetään lukittavassa kaapissa.

Vastaanottohuoneissa on tietokoneet ja tulostin/skanneri. Vastaanottojen varusteluun kuuluvat mikroskooppi, ultraäänilaitte antureineen, pulttipistooli sekä tavanomaisimmat instrumentit ja välineet suur- ja pieneläinten hoitoa ja kirurgiaa varten. Vastaanotoilla on instrumenttien pesu- ja desinfektioilaitteet sekä autoklaavi välinehuoltoa varten. Vastaanotoilla on suojavaatteita (kertakäyttöhaalareita ja -hanskoja, jalkinesuojia ja hengityssuojaimia) tarttuvien eläintautien varalta.

Siivous ja jätehuolto on järjestetty ja siivouspalveluiden sisältö määritelty vastaanotoilla. Eläinlääkäreiden vastuulla on siivota eritetahrat välittömästi ja huolehtia siisteydestä omalta osaltaan. Vastaanotoilla on pakastin, jossa voidaan varastoida tuhkaukseen tai hävitykseen meneviä kuolleita pieneläimiä, sekä tarvittaessa myös näytteitä ennen niiden lähettämistä tutkittavaksi.

Työnantaja on huomioinut riskinarviossa vastaanottojen murtosuojauksen ja vartiointitarpeen.

3.6 Eläinterveyskäynnit, terveydenhuoltokäynnit ja -sopimukset

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaan järjestämisvastuun piiriin kuuluvat eläinterveyskäynnit. Eläinterveyskäyntejä on järjestettävä kaikille muille eläimille paitsi lemmikkieläimille. Kunnan eläinlääkärit tai valvontaeläinlääkärit suorittavat toimijan pyynnöstä eläinterveyskäyntejä, sillä käynnin voi tehdä myös muu kuin virkaeläinlääkäri.

Eläinterveyskäynnit ovat luonteeltaan neuvontaan painottuvia ja niissä käsitellään erityisesti bioturvaan ja tarttuvien eläintautien torjuntaan liittyviä asioita. Eläinterveyskäynnin voi yhdistää muuhun eläinlääkärin ennaltaehkäisevään terveydenhoitoon painottuvaan käyntiin pitopai-kassa, kuten valtakunnallisen terveydenhuolto-ohjelman mukaiseen käyntiin.

Järjestämisvastuun piiriin kuuluvat myös elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pito-paikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja -suunnitelmat. Terveidenhuoltokäyntejä tehdään tarvittaessa kaikille kotieläintiloille riippumatta siitä, onko niiden terveydenhuollolle valtakun-nallista ohjelmaa. Valtakunnallinen eläinten terveydenhuolto-ohjelma on määritelty eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 6 §:ssä. Tällä hetkellä ohjelmia on kaksi: NASEVA nautatiloille ja SIKAVA sikatiloille. Tiloilla on taloudellisesti merkittäviä tuotantosopimuksia, joissa ehtona on mm. terveydenhuoltosopimusten solmiminen eläinlääkärin kanssa ja sopi-muksiin kuuluvien tarkastuskäyntien toteuttaminen ajoissa ja vaaditussa laajuudessa. Terve-ydenhuoltokäyntejä tekevän ei tarvitse olla virkaeläinlääkäri, vaan toimija voi tehdä sopimuksen myös yksityisen eläinlääkärin kanssa. Terveidenhuoltokäyntien tiheys riippuu tilakoon lisäksi siitä, luovutetaanko valtakunnalliseen terveydenhuolto-ohjelmaan kuuluvalla tilalla lääkkeitä varalle.

Yhteistoiminta-alueen praktikkoeläinlääkäriresurssit on mitoitettu siten, että henkilöstöä on riittävästi tuotantoeläinten terveydenhuoltotehtäviin. Tällä hetkellä kahdella kunnaneläinlääkä-rillä on tuotantoeläinten terveydenhuoltosopimuksia, ja tilatut terveydenhuoltokäynnit pysty-tään toteuttamaan yleensä viikon sisään yhteydenotosta. Kaupungineläinlääkärit ovat tehneet nautaeläinten terveydenhuoltosopimuksia yhteensä 40 kpl (Somero 25 ja Salo 15). Sikatilojen kanssa sopimuksia on 22 kpl (Somero 16 ja Salo 6), minkä lisäksi sopimuksia on 4 siipikarjati-lan ja 2 lammastilan kanssa.

Terveidenhuoltosopimuksen kunnaneläinlääkäreiden kanssa solmineiden nautatilojen prosent-tiosuus alueen kaikista nautatiloista on 27 %, ja sikatilojen osalta 45 %. Terveidenhuoltokäyn-tien kokonaislukumääräksi vuonna 2026 on arvioitu 265 käyntiä. Lukumäärä pitää sisällään vuosi- ja tilannekatsaukset.

4 Maksut

Praktikkoeläinlääkärit perivät käyntimaksut, toimenpidepalkkiot, päivystyskorotukset, mahdol-liset matkakustannukset sekä muut potilastyöstä aiheutuvat kulut suoraan eläimen omistajalta tai haltijalta. Näiden maksujen suuruus määräytyy kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaan.

Vastaanotoilla on vuoden 2025 aikana otettu myös käyttöön klinikkamaksu. Kunnalliseen eläinlääkäripalvelujen hinnoitteluun tulee vuonna 2026 muutos, sillä järjestämisvastuun ulkopuolista palveluista kunta alkaa periä markkinaperusteiseen tunti hinnoitteluun pohjautuvaa taksaa eläinlääkintähuoltolain 17 §:n mukaisesti. Siten asiakasmaksu eläinlääkäripalvelussa jakautuu jatkossa sekä eläinlääkärille maksettavaan osuuteen että kunnalle maksettavaan osuuteen. Klinikkamaksu, tunti hinnoittelu ja mahdollinen laskutuslisä peritään Salon kaupungin hallinnoimalla kassajärjestelmällä tai laskulla. Näiden maksujen suuruus on määritelty eläinlääkintähuollon maksutaksassa.

Päivystysaikana on käytössä keskitetty maksullinen palvelupuhelinnumero erikseen pieneläin- ja suurelänpotilaille. Palvelun hinta on pieneläinpäivystyksessä (Papuvet Oy) 0,51 €/min + ppm ja hyötyeläinpäivystyksessä 0,71 €/min + ppm.

Tuotantoeläinmatkoista Salon kaupunki subventoi käyntimaksuja ja kilometrikorvauksia siltä osin, kun kokonaispituus (meno- ja paluumatka) ylittää 50 kilometriä. Hoitava eläinlääkäri laskuttaa subventio-osuuden suoraan Salon kaupungilta, kun kyseessä on Salon tai Someron alueella hoidetusta tuotantoeläimestä.

Pieneläinpäivystyssopimuksessa on määritetty tärkeimmille toimenpiteille enimmäishinnat, jotka palveluntuottaja voi enintään periä asiakasmaksuina. Papuvet Oy on sitoutunut tuottamaan kiireellisen hätäensiavun palvelut kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaisesti.

5 Tietojärjestelmät

Eläinlääkintähuollon käytössä olevien erilaisten viranomaisrekisterien ja tietojärjestelmien avulla saadaan hyödyllistä tietoa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tueksi. Tietojärjestelmiä hyödynnetään myös valvonta- ja potilastietojen tuottamisessa ja tallentamisessa sekä virka-asoiden hoitamisessa. Erityisesti valvontaeläinlääkärin tulee hallita eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvien ohjelmien käyttö. Ruokavirasto järjestää käyttökoulutusta ja ohjeistaa järjestelmien käytössä. Tärkeimmät käytössä olevat tietojärjestelmät ovat:

TRACES NT (Trade Control and Expert System) on Euroopan komission ylläpitämä, internetissä toimiva järjestelmä mm. elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa (sisämarkkina-kauppa), tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista sekä viennissä EU:n ulkopuolisiin maihin.

Pikantti on valvontaviranomaisille tarkoitettu Ruokaviraston ekstranet-palvelu, jossa on myös eläinlääkintähuollon aihepiiriin kuuluvaa tietoa. Lisäksi Pikantti tarjoaa sähköiset työtilat viranomaisten ja sidosryhmien kesken.

Selainpohjainen **KliniQ-potilasohjelma** on praktikkoeläinlääkäreiden ja heidän sijaisten käytössä. Ohjelmassa on asiakasrekisteri potilastietoineen, lääke- ja tarvikehinnasto, laskutus sekä ajanvarauskalenteri.

Naseva eli nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä ja **Sikava** eli sikaloiden terveydenhuollon seurantajärjestelmä ovat Eläintautien torjuntayhdistyksen (ETT) ylläpitämiä selainpohjaisia sovelluksia, joita praktikkoeläinlääkärit käyttävät terveydenhuoltotyössään.

ELMO eli eläinsuojelun ja eläintautivalvonnan järjestelmä on vuonna 2025 käynnistynyt pilot-tiohjelma, johon Salo liittyi mukaan. Järjestelmän tarkoitus on tukea valvontaeläinlääkäreiden

työtä eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa tarjoamalla keskitetty, tietoturvallinen ja tehokas järjestelmä asioiden hallintaan, raportointiin ja viranomaisyhteistyöhön.

Tietojärjestelmien käyttämiseen liittyvissä ongelmissa eläinlääkintähuolto tukeutuu toisaalta järjestelmän tuottajaan tai julkaisijaan ja tämän järjestämään käyttäjätukeen ja toisaalta Salon kaupungin tietohallintopalveluiden henkilökuntaan.

6 Viestintä

Salon kaupungin internetsivuilla on Eläinten terveys ja hyvinvointi -otsikon alle koottu keskeistä tietoa kaupungin eläinlääkintähuollosta sekä eläinlääkäreiden yhteystiedot. Eläinlääkintäasioiden tiedottamisesta vastaa pääasiassa ympäristöterveyspäällikkö apunaan kaupungin tiedottajat. Kaupungilla on sisäinen viestintäohje, mitä noudatetaan. Eläintautiasioissa tiedotusvastuu on Ruokavirastolla. Häiriötilanteiden varalta Salon kaupungin käytössä on Virve-puhelimia, joista yksi on ympäristöterveydenhuollossa.

7 Valvonnan toimeenpano

Kunnan velvollisuutena on huolehtia, että eläintautilaissa, eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa, eläinten lääkitsemislaissa sekä sivutuotelainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoito on järjestetty alueellisen suunnitelman ja valtakunnallisen ohjelman mukaisesti.

Valtio on sitoutunut hankkimaan kunnilta eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää viranomaisvalvontaa. Salossa on kaksi valvontaeläinlääkärin virkaa. Viroista aiheutuvat kulut Salon kaupunki laskuttaa Ruokavirastolta.

Valvontaeläinlääkärit toimivat yhteistyössä Ruokaviraston ja lähialueiden valvontaeläinlääkäreiden kanssa. Salon kaupungilla on myös yhteistyösopimus Liedon yhteistoiminta-alueen kanssa, mikä mahdollistaa Salon valvontaeläinlääkärin työskentelyn Liedon yhteistoiminta-alueella ja vastaavasti Liedon valvontaeläinlääkärin työskentelyn Salon alueella.

Praktikkoeläinlääkärit osallistuvat tarvittaessa valvontatehtävien hoitoon. Virkatehtävien hoitamisesta praktikkoeläinlääkärille maksettava palkkio on 40 euroa / tunti. Kunta laskuttaa Ruokavirastolta valvontatehtäviin käytetyltä ajalta em. tuntikorvauksen sivukuluineen sekä suhteellisen osuuden praktikkoeläinlääkärin varsinaisesta palkasta.

Eläinlääkärit eivät laskuta eläintautilakiin perustuvista maksullisista suoritteista (kuten siipikarjan salmonella- sekä lampaiden ja vuohien maedi-visna tarkastuksista, vientitarkastuksista ja -todistuksista tai laittoman tuonnin valvonnasta) toimijaa, vaan Ruokavirasto lähettää laskut toimijalle eläinlääkäreiltä saamiensa tietojen perusteella. Jokaisesta maksullisesta suoritteesta laaditaan tarkastuspöytäkirja sekä laskutuspyyntölomake. Tiedot toimitetaan Ruokavirastoon ohjeistuksen mukaisesti neljännesvuosittain.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan suorittaminen ja valvonnasta raportointi on kuvattu tarkemmin kohdissa 8–14.

8 Eläinten terveyden valvonta

Eläinten terveyden valvonta perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2016/429 (ns. eläinterveyssäädännöstö) ja sen nojalla annettuihin delegoituihin asetuksiin ja

täytäntöönpanoasetuksiin, sekä kansalliseen eläintautilakiin ja sen nojalla annettuihin alempiasteisiin säädöksiin. Lisäksi paikallistason valvonnassa käytetään apuna Ruokaviraston laatimia ohjeita.

8.1 Eläintautivalmius

Eläinten terveyden valvontaan liittyy keskeisenä osana varautuminen helposti leviävien eläintautien leviämisen uhkaan, vaikka Suomessa yleisesti ottaen onkin hyvä tautitilanne. Salossa valvontaeläinlääkäri on nimetty valmiuseläinlääkäriksi. Ruokavirasto kouluttaa valmiuseläinlääkäreitä helposti leviävien eläintautien vastustustyöhön. Valmiuseläinlääkäreiden perehtyneisyyttä hyödynnetään eläintautitapauksissa ja he osallistuvat eläintautien torjuntatyöhön tarvittaessa. Valvontaeläinlääkärimme ovat päävastuussa paikallistason varautumisesta ja taudin torjunnasta tautia epäiltäessä tai taudinpurkauksen varhaisessa vaiheessa. Eläinlääkärit saavat lisäkoulutusta ja ajankohtaista tietoa eläintaudeista Ruokaviraston järjestämissä koulutuspäivissä.

Halikon virastotalolla on valvontaeläinlääkärin tiloissa varautumislaatikko, joka pitää sisällään välineitä ja tarvikkeita akuuttien eläintautitilanteiden varalle. Valvontaeläinlääkäri käy varautumislaatikon sisällön läpi säännöllisin väliajoin. Myös eläinlääkärivastaanotoilla on pieni määrä suojahaalareita ja muita suojatarvikkeita.

Äkillisessä tautitilanteessa eläinlääkäreitä pystytään irrottamaan normaaleista tehtävistään. Valvontaeläinlääkärit voivat siirtyä välittömästi tilanteen vaatimiin tehtäviin. Lisäksi kahdesta kolmeen praktikkoa voidaan lyhytkestoisesti ohjata toisiin tehtäviin. Vähintään yksi-kaksi praktikkoa kuitenkin tarvitaan hoitamaan akuutit eläinten sairastapaukset (päivystyksenomaisena toimintana) Salon ja Someron kokoisella alueella virka-aikaan. Tämän kaltainen supistettu järjestely ei kuitenkaan voi jatkua muutamaa päivää pidempään. Kolme praktikkoa on pitimmällä aikavälillä minimimäärä alueen eläinlääkintähuollon toimivuuden varmistamiseksi.

8.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Alueella on vuosittain yksittäisiä eläintautiepäilyjä ja -tapauksia. Epäily tarttuvan taudin esiintymisestä syntyy esim. tilalla eläinten kliinisten oireiden tai tuotannon tunnuslukujen muutosten perusteella tai muualta (esim. laboratoriosta) saatujen tietojen perusteella.

Epäilyn kynnys tulee pitää matalana ja epäilyn herätessä tulee olla yhteydessä Ruokavirastoon. Kunnaneläinlääkäri tekee ilmoituksen Ruokavirastolle viipymättä, jos ilmoitus koskee luetteloitua tautia, uutta tautia tai muuta torjuttavaa eläintautia. Valvottavista ja asetuksen 325/2021 5 §:ssä luetelluista eläintaudeista on ilmoitettava seuraavana arkipäivänä. Muista ilmoitettavista eläintaudeista kunnaneläinlääkäri ilmoittaa kuukausiyhteenvedossa Ruokavirastoon. Kunnaneläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit ottavat vastaan myös yksityisen eläinlääkärin tekemiä ilmoituksia eläintautiepäilyistä ja välittävät tiedot edelleen Ruokavirastoon.

Päätöksen siitä, onko kyseessä virallinen eläintautiepäily, tekee Ruokavirasto. Jos kyseessä on virallinen eläintautiepäily tai viranomaistoimin vastustettava tai uusi vakava eläintauti on todettu, Ruokavirasto antaa pitopaikalle päätöksen taudin leviämisen estämiseksi. Valvontaeläinlääkäri noudattaa Ruokavirastolta saamia ohjeita tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi sekä taudin alkuperän ja levinneisyyden selvittämiseksi.

Kunnaneläinlääkäriin on ilmoitettava tartuntataudeista vastaavalle lääkärille viimeistään seuraavana arkipäivänä sellaisista eläintaukeista, joista voi aiheutua vaaraa ihmisten terveydelle (MMM asetus 325/2021 § 20). Mikäli kyseessä on raivotauti tai pernarutto, ilmoitus tehdään viipymättä.

Ruokavirasto laatii kansalliset valmiussuunnitelmat sekä yksityiskohtaiset kansalliset toimintaohjeet eläintautien varalta. Toimintaohjeet ovat kunnaneläinlääkäreiden käytettävissä Pikantissa eläintautivalmius-työtilassa. Yleisiä toimintaohjeita voidaan käyttää myös muiden tautien torjunnassa.

8.3 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystvalvonta

Kana-, broileri- ja kalkkunaparviä, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa (yli 2 500 kg/vuodessa) tuottavia nautojen pitopaikkoja koskee pakollinen salmonellavalvonta (MMM 316/2021). Lisäksi pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen valvontaohjelmaan lampaiden ja vuohien maedi-visnan, tarhattujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD:n varalta. Terveystvalvonnan valvontavastuu kuuluu ensisijaisesti valvontaeläinlääkärille. Toimija vastaa pakollisen salmonellavalvonnan ja vapaaehtoisen terveystvalvonnan kustannuksista.

Pakollisiin terveystvalvontoihin liittyy joko säännöllinen käynti ja näytteenotto pitopaikoissa (siipikarja) tai toimijan oman näytteenoton seuranta (siat ja naudat). Terveystvalvontakohteet Salon ja Someron alueella on listattu taulukossa 2. Valvontakäynnit tehdään pääsääntöisesti toimijan pyynnöstä. Terveystvalvonnasta kertyneet tiedot toimitetaan Ruokavirastolle.

Taulukko 2. Terveystvalvontakohteet Salon ja Someron alueella

Kohde	Kohteiden määrä Sal/Somero	Tarkastuskäynnit vuonna 2026
Munintakanalat	11/19	28
Broileritilat	4/0	4
Kalkkunatilat	3/0	3
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat	3/0	0
Keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa (yli 2 500 kg) tuottavat nautatilat	0/0	0
Maedi-visna	1/1	0/1

8.4 Vesiviljelylaitosten terveystvalvonta

Salossa on kolme luonnonravintolammikkoa ja Somerolla yksi, kaikki samalla toimijalla. Toimijalla on Eviran (nyk. Ruokavirasto) myöntämä terveystlupa. Terveystlupan tarvitsevat kaikki kaloja, rapuja tai simpukoita sekä näiden hedelmöitettyjä sukusoluja ihmisravinnoksi, myytäväksi tai muutoin luovutettavaksi kasvattavat toimijat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Vesiviljelylaitosten tarkastukset ja näytteenotto tehdään pääosin riskiperusteisesti Ruokavirastolta saatujen ohjeiden perusteella. Tarkastuksessa käytetään Ruokaviraston valmista tarkastuslomaketta, joka toimitetaan toimijan lisäksi tiedoksi Ruokavirastoon.

8.5 Muu eläintautivalvonta

Eräiden tautien (kuten lintuinfluenssan) seurantaan varten Ruokavirasto ohjeistaa vuosittain ottamaan näytteitä. Ensisijaisesti valvontaeläinlääkärin vastuulla on näytteiden ottaminen, eteenpäin lähetys, lähetteen ja tulosten taltiointi sekä tiedottaminen. Näytteenotot pyritään ottamaan muiden käyntien (esim. terveystarkastuksen) yhteydessä. Vuosittain seurantanäytteitä otetaan noin kolmelta–viideltä tilalta.

Afrikkalaisen sikaruton vastaisena varotoimenä on sikojen ulkonapito kielletty (MMM 404/2021). Valvonnasta vastaavat kunnaneläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit. Ulkonapito on sallittua vain, jos sikojen aitaus on asetuksen vaatimusten mukainen ja toimija on tehnyt ulkonapidosta etukäteen ilmoituksen eläinlääkintähuoltoon. Ilmoituksen saavuttua tai epäilyyn perustuen sikojen ulkonapitokiellon noudattamista valvotaan tarkastamalla ulkona pidettävien sikojen aitaukset.

Eläinten keinolliseen lisääntymiseen liittyvää toimintaa ei ole Salon ja Someron alueella, kuten ei myöskään kyyhkyslakkoja.

9 Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

Ennen eläintenpidon aloittamista eläintenpito ja eläinten pitopaikat on rekisteröitävä Ruokaviraston hallinnoimiin eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekistereihin. Vaatimus koskee kaikkia maa-eläimiä, lukuun ottamatta lemmikkieläimiä pitäviä kotitalouksia. Ammattimaiseen tai muutoin laajamittaiseen seura- ja harrastuseläinten pitoon sekä luonnonvaraisten eläinten hoitolaitoksiin liittyvät pitopaikat on kuitenkin rekisteröitävä eläinten hyvinvointilain nojalla Ruokavirastolle tehtävän ilmoituksen yhteydessä. Koira on lisäksi tunnistusmerkittävä ja koiran haltijan on ilmoitettava koirasta Ruokaviraston hallinnoimaan Koirarekisteriin.

Yhdessä muiden viranomaisten kanssa praktikkoeläinlääkärit valvovat tuotantoeläinten merkittävistä vastaanotto-, tila- ja valvontakäyntien yhteydessä, valvontaeläinlääkärit valvontakäyntien yhteydessä ja hygieenikkoeläinlääkäri alkutuotannon tarkastusten yhteydessä. Kaikilla kunnan virkaeläinlääkäreillä on siten pääsy eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin.

Mikäli virkaeläinlääkäri havaitsee eläinten tunnistamisessa ja rekisteröinnissä laiminlyöntejä, asiasta huomautetaan ja tarvittaessa välitetään tieto puutteista muille viranomaisille. Valvontaeläinlääkäri pyrkii myös tekemään suoraan yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa esim. yhteiskäyntien muodossa.

10 Eläinten lääkitsemisen valvonta

Praktikkoeläinlääkärit pitävät kirjaa tuotantotiloille luovuttamistaan lääkkeistä. Tilalliset ovat puolestaan velvollisia kirjaamaan ylös tiedot eläinten lääkityksistä sekä huolehtimaan lääkevarojen toteutumisesta. Terveystarkastukseen kuuluvilla tiloilla voidaan tietyissä tapauksissa luovuttaa lääkkeitä myös tulevan tarpeen varalle. Alkutuotannon valvonnan yhteydessä tarkistetaan tilojen lääkekirjanpitoa ja varojen noudattamista. Lääkitsemislain mukaisia valvontaviranomaisia ovat Ruokavirasto sekä Ruokaviraston määräyksestä kunnan virkaeläinlääkäri eläinten pitopaikoissa.

11 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

11.1 Sisämarkkinakauppa

Sisämarkkinakaupalla tarkoitetaan kaikkia sellaisia elävien eläinten, alkuiden ja sukusolujen siirtoja, jotka tapahtuvat Suomesta toisiin EU:n jäsenvaltioihin, Norjaan ja Sveitsiin tai näistä maista Suomeen. Ruokavirasto hyväksyy eläintautilain 39 §:n nojalla alueensa sisämarkkinakauppaan hyväksytyt laitokset (mm. keinosiemennystoimijat ja siipikarjan vientilaitokset). Hyväksynnän ehtojen toteutumisen valvonnasta vastaa kunnan virkaeläinlääkäri (69 §). Jäsenvaltiosta toiseen tiettyjä eläinlajeja tai tuotteita siirtävien toimijoiden on haettava Ruokaviraston suostumusta. Ruokavirasto ilmoittaa suostumuksensa kunnan virkaeläinlääkärille.

Ruokavirasto ja kunnan virkaeläinlääkärit seuraavat alueelle saapuvia kaupallisia elävien eläinten sekä eläimistä saatavien sivutuotteiden erää TRACES-järjestelmän avulla. Kunnan virkaeläinlääkärit tekevät tarkastuksia saapuneisiin eriin riskiperusteisesti. Ruokavirasto voi myös tarvittaessa määrätä kunnaneläinlääkäriä tekemään tuontitarkastuksen. Suomeen saapuneet siat sekä kameli- ja hirvieläimet tarkastetaan Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti 2-5 päivän sisällä saapumisesta. Kaikista kameli- ja hirvieläimistä otetaan verinäytteet seurantatutkimuksia varten, kuten myös riskimaista siirretystä naudoista, vuohista ja lampaista. Sikojen osalta verinäytteet otetaan kaikista muista paitsi teuraaksi siirrettävistä sikaeristä. Toimija voi myös oma-aloitteisesti pyytää eläinlääkäriä tarkastamaan saapuvat erät.

Suomeen saapuvien kaupallisten erien mukana tulee olla lähtömaan virkaeläinlääkäriä myöntämä TRACES-järjestelmässä laadittu terveystodistus ja muut tarvittavat asiakirjat. Jos eläimen tuontitarkastuksessa havaitaan eläintaudin oireita tai puutteita asiakirjoissa, raportoidaan niistä Ruokavirastoon, joka vastaa hallintopäätösten tekemisestä. Tarkastuksista laaditaan raportti TRACES-järjestelmän valvontaosioon. Salossa tehdään vuosittain yksittäisiä tuontitarkastuksia. Virkaeläinlääkäriä tulee aina ryhtyä toimenpiteisiin, jos havaitsee alueellaan laittomasti tuotuja erää.

Sisämarkkinaviennissä valvontaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä sekä tarvittaessa tarkastaa, onko toimija rekisteröitynyt sisämarkkinaviejäksi Ruokavirastoon. Myös rekisteröityjen hevosten terveystodistukset laaditaan TRACES-järjestelmässä. Vientitarkastusten määrä on 20–30 kpl vuodessa.

11.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Eläinten vienti EU-maiden ulkopuolelle edellyttää useimmiten eläinten terveyttä koskevaa todistusta. Vientimaan viranomaiset määrittävät ne ehdot, millä vienti voi tapahtua. Pääsääntöisesti viejä selvittää vientiehdot, joiden pohjalta ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri laatii eläinlääkintötodistuksen.

11.3 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

EU:n ulkopuolelta tuotavat elävät eläimet ja eläinperäiset tuotteet saapuvat Suomeen aina eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman kautta. Salossa tai Somerolla ei ole rajatarkastusasemia. Laittomien tuontien osalta virkaeläinlääkärit tarvittaessa avustavat Ruokavirastoa tai Tullia sieltä saamiensa ohjeiden perusteella, esim. tarkastamalla laittomasti maahan tuodun eläimet tai tavarat.

12 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että lainsäädännössä eläintenpi-dolle asetetut minimivaatimukset toteutuvat. Paikallistason toimivaltaisia eläinsuojeluviran-omaisia ovat valvontaeläinlääkärit, kaupungineläinlääkärit, terveystarkastajat ja poliisi. Päivys-tysaikaa lukuun ottamatta valvonnan päävastuu on valvontaeläinlääkäreillä. Virka-aikana val-vontaeläinlääkäri voi suorittaa eläinsuojelutarkastuksen yksin tai yhdessä toisen eläinsuojeluvi-ranomaisen kanssa. Poliisi ja syyttäjä voivat puolestaan pyytää valvontaeläinlääkäriltä virka-apua eläinsuojelutapausten tutkinnassa ja oikeudenkäynneissä. Lisäksi eläinsuojelutapauksis-sa yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden viranomaisten, kuten sosiaali- ja terveyspuo-len kanssa.

Eläinsuojelutarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, joissa eläimiä pidetään. Tarkastuk-sen tekijällä on oikeus tarvittaessa ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksella tarkastetaan paitsi itse eläimet ja eläinten pitopaikka ja sen olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet.

Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan kirjallinen tarkastuskertomus, johon kirjataan keskeisim-mät havainnot tarkastukselta. Tarkastuskertomus pyritään toimittamaan valvontakohteelle postitse tai turvasähköpostilla viimeistään kahden viikon kuluessa tarkastuksesta. Jos tarkas-tuksella havaitaan eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä, ryhdytään tarvittaviin toimen-piteisiin. Lievissä tapauksissa eläinten omistajalle annetaan ohjeita ja neuvoja, joilla pyritään parantamaan eläinten hyvinvointia. Vakavammissa tapauksissa ryhdytään hallinnollisiin pakko-keinoihin asioiden kuntoon saattamiseksi: eläimen omistaja voidaan mm. määrätä korjaamaan havaittu epäkohta tai kieltää häntä jatkamasta säädösten vastaista menettelyä. Ennen hallin-nollisia pakkokeinoja eläimen omistajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi joko suullisesti tai kirjallisesti määräaikaan mennessä. Kuulemisessa esille tulleet asiat huomioidaan asian käsit-telyssä. Hallintopäätökset toimitetaan valvontakohteille todisteellisesti (henkilökohtaisesti, saantitodistuksella tai haastemiehen avulla). Hallintopäätöksistä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Uusintatarkastuksilla varmistetaan, että annettuja määräyksiä tai kieltoja on noudatettu. Uu-sintatarkastukset pyritään tekemään mahdollisimman pian määräajan umpeutumisen jälkeen.

Vaikeampien eläinsuojelutehtävien osalta valvontaeläinlääkäri voi pyytää tarkastuksen ja pää-töksen tekemistä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa tai pyytää tapauksen hoitamiseen apua Ruokavirastolta esimerkiksi tilanteessa, jossa tarkastuskohteessa on useita eläimiä, joiden osalta on tarve ryhtyä eläinten hyvinvointilain 97 §:n mukaisiin välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Valvontaeläinlääkäri voi myös pyytää tapauksen siirtoa Ruokavirastolle esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija ei ole noudattanut hänelle toistuvasti an-nettuja kieltoja tai määräyksiä, ja kiltoa tai määräystä on tarvetta tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhalla.

Päätökset ja niihin liittyvät asiakirjat arkistoidaan kaupungin asianhallintajärjestelmä Dynas-tyssa. Jos on syytä epäillä, että eläinten hyvinvointisäädöksiä on rikottu, eläinsuojelutarkastus-ten tarkastuskertomukset ja päätökset lähetetään tiedoksi poliisille. Tarvittaessa poliisille teh-dään lisäksi tutkintapyyntö rikostutkintaa varten.

Salossa ja Somerolla tehdään vuosittain noin 250 eläinsuojelutarkastusta. Tarkastukset jakau-tuvat taulukon 3 mukaisesti. Lisäksi on huomioitava, että osa (vuosittain 5-10 kpl) valvonta-

kohteista työllistää selvästi normaalia enemmän esimerkiksi toiminnan laajuuden, valitusten, kanteluiden tai oikeuskäsittelyjen vuoksi.

Taulukko 3. Eläinsuojelutarkastusten jakautuminen vuosittain

Eläinsuojelutarkastukset	Tarkastusten lkm/vuosi
Epäilyyn perustuvat tarkastukset (ml. uusintatarkastukset)	200-230
Ilmoituksenvaraisen toiminnan tarkastukset	20-30
Määräyksiin perustuvat tarkastukset ja selvitykset	0-5
Yhteensä eläinsuojelutarkastuksia	n. 250

12.1 Epäilyyn perustuva tarkastus

Epäilyyn perustuva tarkastus suoritetaan, kun on aihetta epäillä, että eläinten hoito tai pito-olosuhteet eivät täytä lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia. Suurin osa epäilyyn perustuvista tarkastuksista tehdään saadun ilmoituksen perusteella. Eläinsuojeluilmoituksesta tulee käydä ilmi konkreettinen ja yksilöitävissä oleva syy epäillä lainsäädännön vastaista menettelyä, jotta tarkastus voidaan suorittaa. Ilmoituksen voi tehdä nimettömänä, mutta kaikki saadut ilmoitukset arkistoidaan joko paperiversiona (esim. kirjeet, puhelinsoitot kirjataan) tai sähköisesti (esim. sähköpostit). Saatujen eläinsuojeluilmoitusten aiheellisuus selvitetään, mutta kaikki ilmoitukset eivät välttämättä johda eläinsuojelutarkastuksen tekemiseen. Jos ilmoituksen kohde sijaitsee alueen ulkopuolella, ohjataan ilmoitus välittömästi ko. paikkakunnan eläinsuojeluviranomaisten käsiteltäväksi. Epäilyyn perustuvat tarkastukset ovat usein luonteeltaan kiireellisiä ja ne pyritään tekemään tuntien - muutamien päivien sisällä asiasta riippuen. Tarkastukset pyritään tekemään ennalta ilmoittamatta.

12.2 Ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Valvontaeläinlääkärit ylläpitävät ja seuraavat tietoa alueella sijaitsevasta ilmoituksenvaraisesta toiminnasta. Ilmoituksenvaraista toimintaa on ammattimainen seura- ja harrastuseläinten pito, luonnonvaraisten nisäkkäiden ja lintujen tuotantotarhaus sekä riistanhoidollinen tarhaus. Ammattimaista seura- ja harrastuseläinten pitoa ovat mm. koira- ja kissahoitolat, eläinkaupat, suuret kennelit ja ratsastuskoulut. Ilmoituksenvaraisuuden piiriin kuuluvia kohteita pyritään tarkastamaan säännöllisin väliajoin riskinarviointiin perustuen. Valvontakohteista on tehty kohdekohtainen riskinarviointi, jonka perusteella tarkastuksia suoritetaan (taulukko 4). Riskinarvioinnin riskitekijöinä pidetään eläinten suurta määrää, kohteen syrjäistä sijaintia, aikaisemmillä tarkastuksilla todettuja epäkohtia ja kohteen sulkeutuneisuutta (ei ulkopuolisia työntekijöitä tai kävijöitä).

Edellisiltä vuosilta on Salossa valvontaeläinlääkäreiden vaihtuvuuden, resurssivajauksen ja koronasta johtuen jäänyt erityisesti ilmoituksenvaraisen toiminnan tarkastuksia runsaasti tekemättä.

Taulukko 4. Valvottavien ilmoituksenvaraisten kohteiden määrä

Kohde	Kohteita yhteensä Salo/Somero	Tarkastukset vuonna 2026
Tallit	39/3	20/2
Eläinkaupat	1/0	1/0
Eläinhoitolat	9/4	3/2
Kennelit	6/3	2/2
Riistanhoitotarhat	5/0	2
Kotieläinpihat	0/1	0/1

12.3 Eläinkuljetukset

Kunnaneläinlääkärillä on oikeus tarkastaa eläinkuljetus, jos hän epäilee, että eläintä kuljetaan eläinkuljetussäädösten vastaisella tavalla. Ruokavirasto voi myös määrätä virkaeläinlääkärin tekemään eläinkuljetustarkastuksia. Kunnaneläinlääkärit arvioivat tarvittaessa eläinten kuljetuskuntoisuutta.

Kunnaneläinlääkärit tekevät EU:n jäsenvaltioiden välisten sekä kolmansista maista ja kolmansiin maihin suoritettavien tiettyjen eläinlajien pitkien kuljetusten reittisuunnitelmiin liittyvät tarkastukset. Lainsäädäntö edellyttää eläinkuljettajalupaa kaupallisissa eläinten kuljetuksissa. Mikäli alueella havaitaan toimijoita, jotka kuljettavat eläimiä kaupallisen toiminnan yhteydessä ilman eläinkuljettajalupaa, kunnan virkaeläinlääkäri on asiasta yhteydessä Ruokavirastoon.

Ruokavirasto antaa vuosittain eläinkuljetusten tarkastusmäärät ja kohdennukset kunnan virkaeläinlääkäreille.

12.4 Määräyksiin perustuvat selvitykset ja tutkimukset

Ruokavirasto voivat määrätä virkaeläinlääkärit tekemään selvityksiä tai tutkimuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa eläimiä pidetään elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa. Kunnan virkaeläinlääkärit osallistuvat mahdollisuuksien mukaan eläinten hyvinvointiin liittyvien hankkeiden selvitystyöhön.

13 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Sivutuotevalvonta toteutetaan pääosin Ruokaviraston laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2026 sivutuotevalvontasuunnitelmassa ei ole asetettu erityisiä painopisteitä aluehallintouudistuksen viemien resurssien vuoksi. Suunnitelmallinen valvonta kohdistuu ennen vuotta 2023 hyväksyttyihin polttolaitoksiin. Tavoitteena on sekä varmistaa laitosten toiminnan säädöstenmukaisuus että päivittää toimijoiden tiedot ajantasaisiksi. Tarkastettavia kohteita vuonna 2026 on Salossa kymmenen ja Somerolla viisi. Salossa tarkastuksista huolehtivat valvontaeläinlääkärit.

Valvontaeläinlääkärin toimivaltaan kuuluu lisäksi hyväksyä:

- poltto- ja rinnakkaispolttolaitokset
- johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuote on tarkoitettu hävittäväksi polttamalla tai toimittamalla kaatopaikalle
- väliasteen laitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita

sekä rekisteröidä:

- tekniset laitokset
- johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin kun tuote on tarkoitettu tekniseen käyttöön
- tilarehustamot
- keräyskeskukset silloin, kuin ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä
- toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita luonnonvaraisena elävien eläinten ruokintaan (haaskat).

Ruokaviraston vuosittain laatima valvontasuunnitelma valvontaeläinlääkäreille koskee sekä kunnan hyväksymiä tai rekisteröimiä laitoksia ja toimijoita, että Ruokaviraston hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia, kuten käsittelylaitoksia, lemmikkieläinten ruokia valmistavia laitoksia ja rehusekoittamoita. Valvonnan teema ja painopiste voi vaihdella vuosittain ja tarkastukset pyritään tekemään ennalta ilmoittamatta. Tarkastuksien aikana käydään läpi laitoksen toiminta, rakenteet ja kirjanpito. Joka tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus. Jos tarkastuksissa havaitaan epäkohtia, puututaan niihin välittömästi suullisesti ja ne kirjataan ylös tarkastuspöytäkirjaan. Epäkohtien havaitsemisesta johtuvat valvontatoimenpiteet ja asetettava korjaamisaikataulu riippuvat epäkohdan vakavuudesta. Mikäli tarkastuksella todettua puutetta ei saada poistettua kehotuksilla ja joudutaan käyttämään sivutuotelain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja, pakkokeinopäätökset toimitetaan Ruokavirastoon. Epäkohtien korjaaminen varmistetaan uusintakäynnillä tai muulla toimijan kanssa sovitulla tavalla.

Hyväksyntä- ja rekisteröintipäätökset toimitetaan välittömästi Ruokavirastoon. Ruokavirasto ylläpitää nettisivuillaan hyväksytyjen ja rekisteröityjen sivutuotealanlaitosten listaa, josta näkee myös Salon alueella sijaitsevat laitokset.

Kunnan virkaeläinlääkäri valvoo muista EU-maista Suomeen saapuneiden sivutuote-erien osalta erien vaatimusten mukaisuutta ja tallentaa tarkastuksen tulokset TRACES-järjestelmään.

13.1 Sivutuotteita käyttävät ja hävittävät toimijat

Kunnan virkaeläinlääkärit valvovat toimijoita, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin. Myös tiloilla itsestään kuolleiden ja lopetettujen tuotantoeläinten hävitystapoja valvotaan.

Sikojen, siipikarjan, hevosten ja alle 12 kk ikäisten nautojen raatoja voidaan käyttää tietyin edellytyksin luonnonvaraisten eläinten ruokinnassa eli haaskanpidossa. Haaskanpito ei saa aiheuttaa terveyshaittaa, eläintautien leviämisen vaaraa eikä ympäristön pilaantumista. Ennen haaskanpidon aloittamista toiminnasta tehdään ilmoitus valvontaeläinlääkärille. Haaskapaikan tiedot viedään haaskarekisteriin. Haaskapaikalle annetaan virallinen tunnus. Lisäksi haaskoista tulee tehdä kolme kertaa vuodessa käyttöilmoitus valvontaeläinlääkärille. Toimijan tulee pitää kirjaa sivutuotteiden käytöstä haaskaruokinnassa. Salossa on rekisteritietojen mukaan 8 haaskapaikkaa ja Somerolla 3.

13.2 Sivutuotteiden hautaaminen

Salo kuuluu märehitijöiden, sikojen ja siipikarjan osalta keräilyalueeseen. Keräilyalueella näiden eläinten raadot sekä kotiteurastuksen sivutuotteet on toimitettava käsiteltäväksi luokan 1 tai 2 käsittelylaitokseen tai poltettavaksi hyväksytyyn poltto- tai rinnakkaispolttolaitokseen. Ainoas-

taan kuolleina syntyneet eläimet ja alle 100 linnun pitopaikkojen raadot saa hävittää hautaamalla. Valvontaa tehdään muun tilalla tapahtuvan valvonnan yhteydessä tai epäiltäessä väärinkäytöksiä. Tarkastukset kohdennetaan ensisijaisesti tiloihin, joilla aikaisempien tarkastusten tai eläinluettelosta saatavien tietojen perusteella on viitteitä säädösten noudattamatta jättämisestä. Tapauskohtaisesti arvioidaan, millaisiin toimenpiteisiin ryhdytään asioiden kuntoon saattamiseksi.

Lemmikkieläinten, hevosten ja turkiseläinten hautaaminen on sallittua. Pieneläinten hautausta varten Salossa on kaksi pieneläinhautausmaata. Hautauksen lisäksi kuolleet lemmikkieläimet voi toimittaa pieneläinkrematorioon tuhkattavaksi ja hevosten tai turkiseläinten raadot hävitettäväksi luokan 2 käsittelylaitokseen tai poltettavaksi hyväksytyyn poltto- tai rinnakkaispoltto-laitokseen. Hautaamisessa tulee huomioida siitä annetut ohjeet ja pohjavesialueet, eikä hautaaminen saa aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

14 Ehdollisuuden valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittava ehdollisuuden valvonta (aiemmin: täydentävät ehdot). Ruokaviraston ohjausvastuulla olevat vaatimukset kuuluvat erityisalalle kansanterveys ja kasvinterveys sekä erityisalalle eläinten hyvinvointi. Valvonta sisältää kiellettyjen aineiden, eläin- ja kasviperäisten elintarvikkeiden ja rehujen tuotantohygienian sekä eläinten hyvinvoinnin valvonnat.

Valvontaa tehdään otantatiloilla ja perusvalvonnan laajennuksina muiden tarkastusten perusteella mm. seuraavista valvonnoista:

- eläinten hyvinvoinnin valvonta
- maitohygieniatarkastukset
- salmonellavalvonta
- munantuotantotilojen hygieniavalvonta
- vierasainevalvontaohjelmien mukainen valvonta
- kasvinsuojeluaineiden jäämävalvontaohjelman mukainen valvonta
- lääkekirjanpidon valvonta

Mikäli edellä mainituissa viranomaisten tekemissä tarkastuksissa havaitaan ns. täydentävien ehtojen indikaattorien laiminlyöntejä, toimitetaan tieto niistä viipymättä Ruokavirastoon, jossa arvioidaan tarve laajentaa valvonta ehdollisuuden valvonnaksi.

15 Eläinlääkintähuollon painopiste

Ruokaviraston laatiman eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman painopiste vuodelle 2026 on se, että kunnat varmistavat uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten toteutumisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä.

16 Seuranta, arviointi ja raportointi

16.1 Kunnan suunnitelma

Eläinlääkintähuoltoa koskeva suunnitelma hyväksytään osana ympäristöterveydenhuollon yhteistä valvontasuunnitelmaa. Suunnitelman toteutumisen arviointiraportti käsitellään lautakunnassa ja tallennetaan Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti keskusviranomaisen arvioitavak-

si. Suunnitelman toteutumisen arvioinnissa havaitut kehittämistarpeet sekä Ruokaviraston antama palaute huomioidaan suunnitelman päivittämisen yhteydessä.

16.2 Viranomaisen pyytämät raportit ja tilastot

Raporttien ja tilastojen lähettämisessä noudatetaan annettuja määräaikoja. Raportointi ja laskutuskäytännöt ovat uudistuneen aluehallintouudistuksen myötä joiltakin osin. Ruokavirasto antaa raportointi- ja laskutusohjeet.

16.3 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Eläinlääkintähuollossa on tilastoitu useita vuosia kunnan järjestämien eläinlääkäripalveluiden käyttöä. Tilastoja voidaan hyödyntää arvioitaessa palvelujen saatavuutta ja resurssien riittävyyttä. Potilasohjelman käyttöönoton myötä tilastointi on huomattavasti aiempaa helpompaa ja luotettavampaa. Ohjelmasta saadaan tilastot eläinlääkärikohtaisesti eriteltynä sairasmatkoihin ja vastaanottokäynteihin. Virka-aikana ja päivystyksessä tehdyt käynnit saadaan myös eriteltyä toisistaan. Tilastoja tarkastellaan vähintään puolivuositain sekä käsitellään valvontasuunnitelman toteutumisen arviointiraportin yhteydessä.

Liite

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON RESURSSITARPEEN KARTOITUS

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	80/67
Sikatilat	12/37
Lammas- ja vuohitilat	32/76
Hevostilat	281/144
Siipikarjatilat	56/27
Vesiviljelylaitokset	1
Turkistarhat	0
Tarhatun riistan tilat	2
Mehiläistarhat	55/21
Muut tuotantoeläinyksiköt (lihakanit)	5
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	7400

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveysterveystoimintatilat	Lkm
Nauta	Lkm
Tilat, joilla terveysterveystoimintatila	
Tilat, joilla terveysterveystoimintatila kunnaneläinlääkärin kanssa	40
Terveysterveystoimintatilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	27 %
Siat	Lkm
Tilat, joilla terveysterveystoimintatila	
Tilat, joilla terveysterveystoimintatila kunnaneläinlääkärin kanssa	22
Terveysterveystoimintatilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	45 %
Siipikarja	Lkm
Tilat, joilla terveysterveystoimintatila	
Tilat, joilla terveysterveystoimintatila kunnaneläinlääkärin kanssa	4
Terveysterveystoimintatilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	5 %
Muut terveysterveystoimintatilat	Lkm
Tilat, joilla terveysterveystoimintatila	
Tilat, joilla terveysterveystoimintatila kunnaneläinlääkärin kanssa	2
Terveysterveystoimintatilojen resurssitarve (htv)	1 htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	Lkm
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveysterveystoimintatila)	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	500
Sairaskäynnit päivystysaikana	150
Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	4000
Sairaskäynnit päivystysaikana	500 (ostopalveluna)
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	4 htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveysvalvonta	
Pakolliseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	40
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	3
Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Maedi-visna / CAE	2
Tarhattujen hirvieläinten terveystarkkailuohjelma	0
Vesiviljelyeläinten terveystarkkailukohteet	0
b. Muu eläinten terveyden valvonta	
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	0,3 htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA

	Lkm
Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	10
Ilmoitetut haaskat	11
Sivutuotealan laitokset	n. 20
Hautaamisilmoitukset	
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	0,1 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet	
	Lkm
Kennelit	9
Hevostallit	42
Riistanhoidolliset tarhat	5
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	0
Eläinkaupat	1
Eläinhuoneet	13 (+1 kotieläinpiha)
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	220
c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	1,6 htv

6. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

a. Eläinlääkärit	
	Htv
Eläinlääkäripalvelut	4
Eläinten terveyden valvonta	0,3
Sivutuotevalvonta	0,1
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	1,6
Elintarvikevalvonta	1
Muut tehtävät	0,5 (el. huollon esihenkilö)
Eläinlääkärit yhteensä	7,5

Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä (lkm)	4 lkm
b. Muut kuin eläinlääkärit	Htv
Eläinhoitaja/avustaja	0
Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0
Muut tehtävät	1,0 (siivous, toimisto)
<i>Muut kuin eläinlääkärit yhteensä</i>	1,0
Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus)	
Ostopalveluiden laajuus ja laatu:	
Pieneläinpäivystys ostopalveluna. Päivystyskäyntien määrä arviolta n. 400 vuodessa (Salo ja Somero)	